

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.411.002.10.2022

Pani
Krystyna Lewkowicz
Prezes
Fundacji Ogólnopolskie Porozumienie
Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Warszawie
ul. Gruszy 32
04-779 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/22/504 Realizacja programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz wybrane organizacje pozarządowe

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja „Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku” ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krystyna Lewkowicz, Prezes Fundacji „Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku”, od 18 września 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawdliwość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie. 2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2022
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Elżbieta Grzeszczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS.411.002.10.2022 z dnia 26 września 2022 r. (akta kontroli t. 1, str.1, 16)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja prawidłowo zrealizowała zadanie publiczne w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 organizowanego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej⁴, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, w ramach:

- Edycji 2021 „Krajobraz po pandemii. Pomagamy wskrzesić prężne organizacje i przywrócić aktywność seniorów”, na które otrzymała i wydatkowała 140,2 tys. zł,
- Edycji 2022 „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów i odbudowywania potencjału ich organizacji po pandemii” z której do dnia 31 października 2022 r. wydatkowała 30,2 tys. zł (80,0 tys. zł), tj. 34,0%.

Zakres przedmiotowy działań został zrealizowany zgodnie z harmonogramem i kosztorysem projektu. Fundacja zgodnie z ofertą i umową o realizację zadania publicznego w ramach 15 działań Edycji 2021 wykonała 10 tzw. „efektów twardych”, m.in.: osiem mikro projektów zrealizowanych przez wolontariuszy przy wsparciu eksperckim Fundacji, wydała poradnik dobrych praktyk i inicjatyw wolontariackich w nakładzie 300 egzemplarzy, zrealizowała indywidualny program dla emerytów Targówka, utworzyła nową organizację senioralną – Stowarzyszenie „Uśmiech Seniora”. Fundacja w ramach Edycji 2022 zaplanowanych w ofercie dziewięciu działań, wykonała 12 poddziałań opisanych w kosztorysie oferty. Działania podjęte w związku z realizacją zadania publicznego w ramach Edycji 2021 zostały przez Fundację udokumentowane oraz zostały wykonane przez personel o kwalifikacjach

¹ Dalej: Fundacja.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Minister.

określonych w ofercie i umowie. Realizowane przez Fundację zadania publiczne w ramach Edycji 2021 i Edycji 2022 poprzedziło rozpoznanie potrzeb w zakresie aktywności społecznej osób starszych w kontekście uwarunkowań funkcjonowania lokalnej społeczności. Osiągnięto zakładane w ofertach efekty i rezultaty projektów. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- nieprzekazania w terminie do Ministerstwa ankiety ewaluacyjnej monitorującej realizację programu,
- niezawierania w objętych badaniem dowodach księgowych obligatoryjnych elementów wskazanych w art. 21 ust.1 pkt 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵,
- dokonywania płatności gotówkowych z tytułu umowy o dzieło, podczas gdy zgodnie z Regulaminem⁶ dopuszczalne jest dokonywanie płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy,
- niespełniania przez przyjętą w Fundacji politykę rachunkowości wymogów określonych w art. 10 ust. 1 uor,
- pobierania od beneficjentów ostatecznych oświadczeń związanych z uczestnictwem w realizowanych zadaniach niezgodnie z wymaganiami Regulaminu.

W ocenie NIK, mimo stwierdzonych nieprawidłowości w realizacji zadań publicznych w ramach Edycji 2021 i Edycji 2022, działania Fundacji przyczyniły się do osiągnięcia założonych celów w zakresie zwiększenia uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym i wspierania aktywności seniorów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawdliwość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie

Opis stanu faktycznego

1.1. Fundacja została utworzona 18 października 2012 r. Celem Fundacji jest m.in. działalność na rzecz rozwoju i konsolidacji Uniwersytetów Trzeciego Wieku zrzeszonych w nieformalnej organizacji Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a także innych Uniwersytetów Trzeciego Wieku w kraju i za granicą oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych; działalność na rzecz krzewienia oświaty, profilaktyki i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, ochrony praw człowieka i praw obywatelskich, ochrony dziedzictwa narodowego, kultury, dobroczynności, rehabilitacji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych; rozwijanie i umacnianie postaw nastawionych na aktywne współdziałanie w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; krzewienie idei wolontariatu we współpracy międzypokoleniowej. Prezes Fundacji jest członkiem Rady do spraw Polityki Senioralnej, powołanej 19 maja 2020 r. przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

(akta kontroli t. 1, str. 4-5, 10-14, 17, t. 2, str. 240)

⁵ Dz. U. z 2021 r., poz. 217, ze zm., dalej: uor.

⁶ Regulamin otwartego konkursu ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021- 2025, Edycja 2021 oraz Edycja 2022.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

Fundacja wzięła udział w otwartym konkursie ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025⁸, Edycja 2021 i Edycja 2022 organizowanego przez Ministra, składając w wersji elektronicznej w generatorze ofert dostępnym na stronie internetowej⁹ Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej¹⁰ oferty realizacji zadania publicznego w ramach Priorytetu I Aktywność społeczna, tj.:

1. Edycji 2021 – 19 marca 2021 r. ofertę pod tytułem „Krajobraz po pandemii. Pomagamy wskrziesić prężne organizacje i przywrócić aktywność seniorom”,
2. Edycji 2020 – 11 lutego 2022 r. ofertę pod tytułem „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów i odbudowywania potencjału ich organizacji po pandemii”.

Powyższe oferty spełniały warunki i wymagania określone w Regulaminie otwartego konkursu ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025¹¹ (Część C, Załącznik1).

(akta kontroli t. 1, str. 25-36, 68-69, 283-296, t. 2, str. 261)

W dniu 2 sierpnia 2021 r. Fundacja zawarła z Ministrem umowę o realizację zadania publicznego zleconego w ramach programu¹² pod tytułem: „Krajobraz po pandemii. Pomagamy wskrziesić prężne organizacje i przywrócić aktywność seniorów”¹³. Termin realizacji zadania publicznego i poniesienia wydatków na jego realizację określono od 1 maja 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. Na podstawie umowy, Minister przekazał na realizację zadania dotację w kwocie 140,2 tys. zł na rachunek bankowy Fundacji, a Fundacja przekazała na realizację zadania środki finansowe własne w wysokości 1,9 tys. zł oraz wkład osobowy o wartości 13,7 tys. zł, łącznie całkowity koszt zadania publicznego wynosił 155,8 tys. zł.

(akta kontroli t. 1, str. 37-48, 59, 71-72)

W dniu 30 czerwca 2022 r. Fundacja zawarła z Ministrem umowę o realizację zadania publicznego zleconego w ramach programu¹⁴ pod tytułem: „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów i odbudowywania potencjału ich organizacji po pandemii”¹⁵. Termin realizacji zadania publicznego i poniesienia wydatków na jego realizację określono od 1 kwietnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Na podstawie umowy, Minister przekazał na realizację zadania dotację w kwocie 80,0 tys. zł na rachunek bankowy Fundacji, a Fundacja wniosła w realizację zadania wkład osobowy o wartości 8,6 tys. zł, łącznie całkowity koszt zadania wynosił 88,6 tys. zł.

(akta kontroli t. 1, str. 293-309)

Sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego Edycja 2021 za okres od 1 maja 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. złożono 9 stycznia 2022 r., tj. w terminie wskazanym w umowie o realizację zadania publicznego. W sprawozdaniu z wykonania zadania nie był zmieniany zakres działań w stosunku do oferty.

(akta kontroli t. 1 str. 49-61)

Złożone przez Fundację oferty i zawarte umowy Edycja 2021-2022 oraz przedłożone sprawozdanie Edycja 2021 z realizacji zadania były zgodne z wzorami określonymi w załącznikach do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych

⁸ Program ustanowiony uchwałą nr 167 Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 (M.P. poz. 1125), dalej: program.

⁹ <https://das.mriips.gov.pl/>.

¹⁰ Dalej: MRiPS lub Ministerstwo.

¹¹ Regulamin otwartego konkursu ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 Edycja 2021 oraz Edycja 2022, dalej: Regulamin.

¹² Umowa, nr umowy: 1189/2021/AKTYWNI+, dalej: umowa 1118/2021.

¹³ Dalej: zadanie publiczne pod tytułem „Krajobraz po pandemii”.

¹⁴ Umowa, nr umowy: 21/2022/AKTYWNI+, dalej: umowa 21/2022.

¹⁵ Dalej: zadanie publiczne pod tytułem „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów”.

wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań¹⁶.

(akta kontroli t. 1, str. 25-61)

Zgodnie z Regulaminem (Część A, Rozdział VIII, pkt 5), po zakończeniu realizacji zadania określonego umową Zleceniobiorca zobowiązany jest przekazać Instytucji Zarządzającej¹⁷ wypełnioną ankietę monitorującą realizację programu w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania. Ustalono, że Fundacja nie przekazała w terminie przedmiotowej ankiety monitorującej do IZ, a wykonała powyższy obowiązek w toku kontroli NIK. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 2, str. 196-207, 234-236)

1.2. Działalność Fundacji objęta dotacją w ramach konkursu miała charakter nieodpłatny. Fundacja zarówno w ofercie jak i w sprawozdaniu Edycja 2021 i ofercie Edycja 2022 wykazała, że nie pobierała świadczeń pieniężnych od adresatów zadania publicznego.

(akta kontroli t. 1, str. 25-61, 283-292)

1.3. Fundacja na potrzeby realizacji zadania publicznego na podstawie umowy o dzieło w ramach:

- Edycji 2021 pod tytułem „Krajobraz po pandemii” zatrudniła 25 osób,
- Edycji 2022 pod tytułem „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” wg stanu na 31 października 2022 r. zatrudniła sześć osób.

Wszystkie osoby zatrudnione przy realizacji powyższych zadań publicznych posiadały stosowne kwalifikacje (np. wykształcenie menadżerskie, informatyczne, techniczne, administracyjne) i doświadczenie w zakresie pozyskiwania funduszy i sponsorów, dziennikarstwa, fotografii, szkoleń i instruktażu umiejętności społecznych, dające rękojmię właściwej jakości realizowanych działań. Były to osoby znane Prezes Fundacji, które realizowały z nią wcześniej podobne przedsięwzięcia. Prezes Fundacji wyjaśniła, że wysokość wynagrodzenia (cena i stawki) była negocjowana na etapie ostatecznego budżetu projektu adekwatnie do kwoty przyznanej dotacji pomiędzy koordynatorem projektu a opiekunem projektu wyznaczonym przez Ministerstwo.

(akta kontroli t. 1, str. 177-180, 188-249, 318-334)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie osób zatrudnionych w Fundacji w ramach realizacji zadania publicznego pod tytułem „Krajobraz po pandemii” w okresie od 1 maja 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., oraz w ramach realizacji zadania publicznego pod tytułem „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” w okresie od 1 kwietnia 2022 r. do 31 października 2022 r., nie przekraczało 3-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego¹⁸ za rok poprzedni.

(akta kontroli t. 1, str. 181, 186, 188-249, 318-334)

1.4. Limit kosztów związanych z obsługą realizacji zadania publicznego w ramach Edycji 2021 pod tytułem „Krajobraz po pandemii” nie został przekroczony. Suma wszystkich kosztów realizacji zadania wyniosła 155,8 tys. zł, w tym: kwota dotacji 140,2 tys. zł, środki finansowe własne 1,9 tys. zł, wkład osobowy i rzeczowy ogółem 13,7 tys. zł. Udział kwoty dotacji 140,2 tys. zł w całkowitych kosztach zadania

¹⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 2057.

¹⁷ Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej – Departament Polityki Senioralnej, dalej: IZ.

¹⁸ Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r., przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r. wyniosło 5411,45 zł (Dz. Urz. GUS poz. 1), zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2022 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r., przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r. wyniosło 5889,84 zł (Dz. Urz. GUS poz. 2).

publicznego wynosił 90%, udział innych środków finansowych w stosunku do otrzymanej kwoty dotacji wynosił 1,32%, udział wkładu osobowego i wkładu rzeczowego w stosunku do otrzymanej kwoty dotacji wynosił 9,79%.

Z przekazanej przez Ministerstwo na rachunek bankowy Fundacji dotacji w kwocie 140,2 tys. zł, Fundacja wydatkowała kwotę 124,6 tys. zł na koszty realizacji zadania, tj. 89% (co najmniej 80% dotacji) oraz kwotę 15,6 tys. zł na koszty administracyjne, tj. 11,1% (do 20% wartości dotacji).

(akta kontroli t. 1, str. 49-61, 69, 71-72, 74, 115-122)

Z dotacji w kwocie 140,2 tys. zł, Fundacja najwięcej wydatkowała na finansowanie i realizację autorskich inicjatyw wyróżniających się beneficjentów projektu w kwocie 28,0 tys. zł, stanowiącej 20% przyznanej dotacji. Fundacja dzięki działaniu promowała mikro projekty – samodzielne autorskie inicjatywy wolontariacie na realizację których autorzy otrzymywali w ramach budżetu bon społeczny lub stypendium do kwoty 4,0 tys. zł.

(akta kontroli t. 1, str. 53, t. 2, str. 82, t. 3, str. 88-181)

Limit kosztów związanych z obsługą realizacji zadania publicznego w ramach Edycji 2022 pod tytułem „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” wg stanu na dzień 31 października 2022 r. wynosił 30,2 tys. zł, tj. 34,0% wydatków ogółem finansowanych w ramach realizacji projektu (88,6 tys. zł). Wg oferty suma wszystkich kosztów realizacji zadania wyniosła 88,6 tys. zł, w tym: kwota dotacji 80,0 tys. zł oraz wkład własny 8,6 tys. zł. Udział kwoty dotacji w całkowitych kosztach zadania publicznego wynosił 90,27%, wkład własny osobowy w stosunku do otrzymanej kwoty dotacji wynosił 10,78%.

Według złożonej do Ministerstwa oferty realizacji zadania publicznego z dotacji w kwocie 80,0 tys. zł, Fundacja wydatkuje kwotę 65,1 tys. zł na koszty realizacji zadania, tj. 81,4 % (co najmniej 80% dotacji) oraz kwotę 14,9 tys. zł na koszty administracyjne, tj. 18,6 % (do 20% wartości dotacji).

(akta kontroli t. 1, str. 271-273, 283-296)

Badaniem objęto próbę 50 dowodów księgowych wybranych w sposób celowy wg najwyższej wartości w ramach:

- Edycji 2021 w łącznej kwocie 86,7 tys. zł, w tym koszty merytoryczne w kwocie 72,4 tys. zł, tj. 84% oraz koszty administracyjne w kwocie 14,3 tys. zł, tj. 16% spośród kosztów poniesionych przez Fundację w okresie realizacji zadania publicznego „Krajobraz po pandemii”. W ramach kategorii koszty merytoryczne nie były rozliczane wydatki osobowe dotyczące kosztów administracyjnych. Koszty były przewidziane w budżecie projektu i poniesione od dnia 1 maja 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.
- Edycji 2022 w łącznej kwocie 29,8 tys. zł, w tym koszty merytoryczne w kwocie 24,2 tys. zł, tj. 81,2% oraz koszty administracyjne w kwocie 5,6 tys. zł, tj. 18,8% spośród kosztów poniesionych przez Fundację w okresie realizacji zadania publicznego „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” wg stanu na dzień 31 października 2022 r. W ramach kategorii koszty merytoryczne nie były rozliczane wydatki osobowe dotyczące kosztów administracyjnych. Koszty były przewidziane w budżecie projektu i poniesione od 1 kwietnia 2022. do 31 października 2022 r. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

Wszystkie objęte badaniem dowody księgowe nie zawierały obligatoryjnie wymaganych Regulaminem oraz zawartą umową, określonych w art. 21 ust. 1 pkt 6 uor elementów, tj. stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia

w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia w księgach rachunkowych (dekretacja). Dowody zawierały zapis obejmujący: dane o umowie i zadaniu finansowanym w ramach programu, numer zadania, podpis Prezes Fundacji. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 157-160, 278-280, t. 2, str. 1-64, t. 3, str. 3-294)

1.5. Fundacja przestrzegała zasady obrotu bezgotówkowego. Płatności bezgotówkowe dokonywane były z rachunku bankowego, na które wpłynęły środki dotacji. Płatności gotówkowe dokonywane były m.in. na potrzeby zakupu biletów komunikacji publicznej beneficjentów projektu, zakupy cateringu w sieciach detalicznych i dyskontach, opłaty pocztowe i opłaty za zamówione przesyłki paczek, wydawnictw i innych towarów „za pobraniem”, zakup paliwa dokonywanego na stacjach paliwowych.

(akta kontroli t. 1, str. 250-253)

W ramach realizacji zadania publicznego Edycja 2021 dokonano płatności gotówkowych na łączną kwotę 56,1 tys. zł, co stanowiło 39,5% wydatków ogółem finansowanych w ramach realizacji projektu (142,0 tys. zł). Największe płatności gotówkowe dotyczyły zapłaty z tytułu umowy o dzieło w 32 przypadkach na łączną kwotę 46,9 tys. zł, z tego w trzech przypadkach największe kwoty wynosiły 3,8 tys. zł, 2,6 tys. zł oraz 2,4 tys. zł.

(akta kontroli t. 1 str. 122, 257-259)

W ramach realizacji zadania publicznego Edycja 2022 wg stanu na 31 października 2022 r. dokonano płatności gotówkowych na łączną kwotę 10,9 tys. zł, co stanowiło 36% wydatków ogółem finansowanych w ramach realizacji projektu na dzień 31 października 2022 r. (30,2 tys. zł). Największe płatności gotówkowe dotyczyły zapłaty z tytułu umowy o dzieło w czterech przypadkach na łączną kwotę 7,0 tys. zł, odpowiednio 2,4 tys. zł, 2,0 tys. zł, 2,0 tys. zł oraz 0,6 tys. zł.

(akta kontroli t. 1, str. 271-273)

Zgodnie z Regulaminem, zasadą jest dokonywanie przez zleceniobiorcę płatności bezgotówkowej (przelewy), jednakże dopuszczalne jest dokonywanie płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy (Część B, Rozdział I, pkt 2). Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

1.6. Zgodnie z zasadą oszczędnego wydatkowania środków publicznych, wydatki w ramach Edycji 2021 oraz Edycji 2022 były dokonywane po uprzednim rozeznaniu cen rynkowych. Fundacja przed przystąpieniem do złożenia każdej z ofert w ramach ogłoszonego przez Ministerstwo programu, ustalała ceny na etapie ostatecznego budżetu projektu i adekwatnie do przyznanej dotacji w drodze negocjacji pomiędzy jej przedstawicielem - koordynatorem projektu, a wyznaczonym przez MRiPS - opiekunem projektu. Po uzyskaniu drogą mailową akceptacji harmonogramu i kosztorysu przez IZ, oferent otrzymywał informację na temat dalszej procedury zawarcia umowy. Bez akceptacji harmonogramu, kosztorysu oraz zaplanowanych rezultatów przez IZ nie było możliwe zawarcie umowy (Część A, Rozdział VII, pkt 1, Regulaminu).

(akta kontroli t. 2, str. 68, 80-86)

1.7. Fundacja zarówno w ramach Edycji 2021 jak i Edycji 2022 nie prowadziła wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej zadania publicznego, zgodnie z zasadami wynikającymi z uor w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Celem spełnienia wymogu „wydzielonej ewidencji księgowej projektu”, Prezes Fundacji zatrudniła na umowę

cywilnoprawną księgową projektu, która utworzyła konta analityczne i syntetyczne odpowiednio nr 1189/2021 i nr 21/2022 dedykowane rozliczeniu kosztów projektów poza informatycznymi systemami biura księgowego obsługującego Fundację. Na podstawie tej dokumentacji, prowadzonej poza systemami informatycznymi biura księgowego obsługującego Fundację, sporządzono sprawozdanie z wykonania projektu, które wprowadzono do systemu informatycznego „Aktywni+”, a które podlegało zatwierdzeniu przez Ministerstwo.

(akta kontroli t. 1, str. 49-61, 94-99, 163-165, 168-173, 183, 331-332)

Prezes Fundacji przedstawiła zestawienie faktur i rachunków potwierdzających wykonanie dotacji i wkładu własnego finansowego w ramach:

- Edycji 2021, w łącznej kwocie 142,1 tys. zł, w tym koszty merytoryczne w kwocie 126,5 tys. zł oraz koszty administracyjne w kwocie 15,6 tys. zł. Zestawienie faktur i rachunków potwierdzających wykonanie dotacji i wkładu własnego finansowego w kwocie 142,1 tys. zł wraz w wkładem osobowym i rzeczowym 13,7 tys. zł nie przekraczało sumy wszystkich kosztów realizacji zadania publicznego w kwocie 155,8 tys. zł,
- Edycji 2022, w łącznej kwocie 30,2 tys. zł, w tym koszty merytoryczne w kwocie 24,4 tys. zł oraz koszty administracyjne w kwocie 5,8 tys. zł wg stanu dzień 31 października 2022 r.

(akta kontroli t. 1, str. 49-61, 105-106, 115-122, 271-273)

W związku z kontrolą NIK, dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa¹⁹ w piśmie z dnia 10 listopada 2022 r.²⁰ stwierdziła, że rozważy wprowadzenie do Regulaminu otwartego konkursu ofert program Aktywni+ edycja 2023 zapisów doprecyzowujących kwestie odnoszące się do obowiązku prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej środków finansowych otrzymanych na realizację zadań publicznych (dla wszystkich kosztów projektów zarówno z dotacji jak i z innych źródeł) w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Ponadto dyrektor DPS uznała, że mając na uwadze dowody i dokumenty, z których wynika, że zadanie zostało zrealizowane i rozliczone na podstawie utworzonych kont analitycznych i syntetycznych dedykowanych rozliczeniu kosztów projektu poza systemami informatycznymi biura księgowego należy uznać, że wymóg „wydzielonej ewidencji księgowej projektu” w tym konkretnym przypadku został spełniony.

(akta kontroli t. 1, str.184-185)

Obowiązująca w Fundacji w ramach Edycji 2021 oraz Edycji 2022 dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości – Polityka rachunkowości Fundacji „Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku” zatwierdzona Uchwałą Zarządu Fundacji 30 listopada 2016 r., nie spełniała wymogów określonych art. 10 ust. 1 uor. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 76-92)

1.8. W ramach realizacji zadania publicznego objęta do badania próba 15 dowodów księgowych wybranych w sposób celowy wg najwyższej wartości w ramach:

- Edycji 2021 w łącznej kwocie 37,2 tys. zł, w tym cztery na najwyższe kwoty (28,2 tys. zł), oraz cztery dotyczące kosztów osobowych (9 tys. zł) wykazały, że wydatki zostały poniesione w terminie realizacji zadań, zgodnie z zawartymi umowami, w okresie realizacji zadania publicznego „Krajobraz po pandemii”,
- Edycji 2022 wg stanu na 31 października 2022 r. w łącznej kwocie 22,3 tys. zł, w tym 10 na najwyższe kwoty (17,1 tys. zł), oraz pięć dotyczące kosztów

¹⁹ Dalej: dyrektor DPS.

²⁰ DAS-I.81.3.3.2022.BG.MR.

osobowych (5,2 tys. zł) wykazały, że wydatki zostały poniesione w terminie realizacji zadania, zgodnie z zawartymi umowami, w okresie realizacji zadania publicznego „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów”.

Wszystkie objęte badaniem dowody księgowe nie zawierały obligatoryjnie wymaganych Regulaminem oraz zawartą umową określonych w art. 21 ust. 1 pkt 6 uor elementów, tj. stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia w księgach rachunkowych (dekretacja) oraz podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania. Dowody zawierały zapis obejmujący: dane o umowie i zadaniu finansowanym w ramach programu, numer zadania oraz podpis Prezes Fundacji²¹. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 103-104, 281-282, t. 2, str. 1-64, t. 3, str. 8 - 294)

1.9. W rozliczeniach wydatków oraz w sprawozdaniu Edycji 2021 nie stwierdzono dokonywania wydatków niekwalifikowalnych w ramach realizacji zadania publicznego „Krajobraz po pandemii”.

(akta kontroli t. 1, str. 49-61, t. 2, str. 1-64, t. 3, str. 8-294)

1.10. Fundacja przestrzegała zasady bezpośredniej realizacji zadania przez organizację dotowaną ze środków programu i nie zlecało wykonywania zadań podwykonawcom.

(akta kontroli t. 1, str. 49-61)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Fundacja w Edycji 2021 nie przekazała do IZ w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania ankiety monitorującej realizację programu, a wykonała powyższy obowiązek w toku kontroli NIK. Jak wyjaśniła Prezes Fundacji, Ministerstwo nie żądało dołączenia ankiety ewaluacyjnej do sprawozdania złożonego w generatorze wniosków z realizacji projektu w ramach Edycji 2021. Nieprzekazanie przez Fundację w terminie przedmiotowej ankiety było niezgodne z Regulaminem (Część A, Rozdział VIII, pkt 5).

(akta kontroli t. 2, str. 196-207, 234-236, 259-260)

2. W ramach realizacji zadania publicznego objęta do badania próba 50 dowodów księgowych²² wybranych w sposób celowy wg najwyższej wartości w ramach:

- Edycji 2021 w łącznej kwocie 86,7 tys. zł, w tym koszty merytoryczne w kwocie 72,4 tys. zł oraz koszty administracyjne w kwocie 14,3 tys. zł, tj. 16% spośród kosztów poniesionych przez Fundację w okresie realizacji zadania publicznego „Krajobraz po pandemii”,
- Edycji 2022 w łącznej kwocie 29,8 tys. zł, w tym koszty merytoryczne w kwocie 24,2 tys. zł, tj. 81,2% oraz koszty administracyjne w kwocie 5,6 tys. zł, tj. 18,8% spośród kosztów poniesionych przez Fundację w okresie realizacji zadania publicznego „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” wg stanu na dzień 31 października 2022 r.,

nie zawierała wymaganych Regulaminem oraz zawartą umową określonych w art. 21 ust. 1 pkt 6 uor wymogów formalnych, tj. stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia w księgach rachunkowych (dekretacja).

W sprawie przyczyn braku dekretacji na próbie 50 dowodów księgowych Prezes Fundacji wyjaśniła, że księgowa projektu i koordynator skupili się na przypisaniu

²¹ Opisując zadanie odwołano się do pozycji w tabeli np. „Kalkulacja przewidywanych kosztów na rok” przedłożonej w Ofercie realizacji zadania publicznego.

²² W tym 15 dowodów księgowych w ramach Edycji 2021 i Edycji 2022 objętych badaniem w pkt. 1.8 wystąpienia pokontrolnego.

kosztu do konkretnego numeru zadania wg sprawozdania i nie uznali za konieczne dodatkowego sygnowania dokumentów. Ponadto Prezes Fundacji przyznała, że księgowo projektu zaniechała umieszczenia dekretacji dokumentów księgowych i w związku z tym, zarzut braku dekretacji jest słuszny.

NIK wskazuje, że wymagania odnośnie opisu dowodów księgowych zostały szczegółowo określone w Regulaminie (Część B, Rozdział X, pkt 3) oraz umowie (§ 5 pkt 3) zgodnie z którymi faktury/rachunki związane z realizacją zadania powinny być opisane w sposób trwały na odwrocie dowodu księgowego zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 uor. Ponadto, tylko dowody księgowe zawierające wszystkie elementy wymienione w art. 21 ust. 1 uor spełniają wymogi kompletności i jednocześnie zawierają minimum informacji kwalifikujących dokument do księgowania.

(akta kontroli t. 1, str. 157-161, 167, 278-280, t. 3, str. 3-294, t. 2, str. 1-64)

3. Zgodnie z Regulaminem zasadą jest dokonywanie przez Zleceniobiorcę płatności bezgotówkowej (przelewy), jednak dopuszczalne jest dokonywanie płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy. W ramach realizacji zadania publicznego:

- Edycja 2021, Fundacja wynagrodzenia z tytułu umowy o dzieło w 32 przypadkach na łączną kwotę 46,9 tys. zł zapłaciła gotówką, w tego trzy największe płatności na kwotę 3,8 tys. zł, 2,6 tys. zł oraz 2,4 tys. zł,
- Edycja 2022, Fundacja wynagrodzenia z tytułu umowy o dzieło wg stanu na dzień 31 października w czterech przypadkach na łączną kwotę 7,0 tys. zł zapłaciła gotówką, odpowiednio w kwotach 2,4 tys. zł, 2,0 tys. zł, 2,0 tys. zł oraz 0,6 tys. zł.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że część zapłat za wykonanie zadania została zrealizowana w formie gotówkowej na wyraźną prośbę wykonawców który oczekując na potwierdzenie wykonania zadania przez koordynatora projektu, wnosili o dokonanie wypłaty gotówką z uwagi na swoje istotnie osobiste potrzeby”.

NIK nie podziela tego stanowiska, ponieważ zgodnie z Regulaminem podstawowym sposobem realizowania płatności jest dokonywanie przez Zleceniobiorcę płatności bezgotówkowej (przelewy), a dokonywanie płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy (Część B, Rozdział I, pkt 2).

Zdaniem NIK, istotne osobiste potrzeby wykonawców nie były okolicznością dopuszczającą możliwość płatności gotówką wykonawcom za wykonanie dzieła tym bardziej, że w ramach odpowiednio Edycji 2021 w 32 przypadkach dotyczyły zapłaty na łączną kwotę 46,9 tys. zł, a w Edycji 2022 wg stanu na 31 października 2022 r. w czterech przypadkach zapłaty na łączną kwotę 7,0 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 33 % (142,0 tys. zł), 23,2 % (30,2 tys. zł) na dzień 31 października 2022 r. wydatków ogółem finansowanych w ramach realizacji projektu.

Fundacja była posiadaczem rachunku bankowego wskazanego w umowie z Ministrem, w celu obsługi środków pochodzących z dotacji w ramach programu. Płatności dokonywane gotówką, zwłaszcza, gdy w umowie wskazano konto wykonawcy oraz określono sposób zapłaty przelewem, nie były więc zgodne z zasadami określonymi w Regulaminie.

(akta kontroli t. 1, str. 122, 255-259, 271-273)

4. Zatwierdzona uchwałą Zarządu Fundacji z 30 listopada 2016 r. dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości, tj. Polityka rachunkowości Fundacji nie spełniała wymogów art. 10 ust. 1 uor. Prezes Fundacji wyjaśniła, że Polityka rachunkowości od dnia jej uchwalenia nie była zmieniana, ponieważ nie wystąpiła taka potrzeba, a otrzymanie przez Fundację dotacji nie stanowiło podstawy do jej zmiany.

NIK wskazuje, że obowiązek ustalenia w formie pisemnej i aktualizowania dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości zgodnie z art. 10 ust. 2 uor. spoczywa na kierowniku jednostki.

(akta kontroli t. 1, str. 76-92, 170-173)

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja prawidłowo, zgodnie z umową zawartą z Ministrem w ramach Edycji 2021 i Edycji 2022:

- wykonała zadania publiczne w limicie kosztów związanych z obsługą realizacji: „Krajobraz po pandemii” Edycja 2021, „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” Edycja 2021 wg stanu na 31 października 2022 r.,
- sporządziła i terminowo przedstawiła Ministerstwu dane zawarte w ofertach oraz sprawozdaniu z realizacji zadania publicznego Edycja 2021,
- udokumentowała i zrealizowała działania określone w ofertach i zawartych umowach 1189/2021 i 21/2022.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: nieprzekazania w terminie do Ministerstwa ankiety ewaluacyjnej monitorującej realizację programu; objęte badaniem dowody księgowe nie zawierały obligatoryjnych elementów wskazanych w art. 21 ust.1 pkt 6 uor; dokonywania płatności gotówkowych z tytułu umowy o dzieło, podczas gdy zgodnie z Regulaminem dopuszczalne jest dokonywanie płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy; niespełniania przez dokumentację (politykę) rachunkowości w Fundacji wymogów określonych w art. 10 ust. 1 uor.

OBSZAR

2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru

Opis stanu faktycznego

2.1. Fundacja, przed przystąpieniem do realizacji zadania publicznego „Krajobraz po pandemii” Edycja 2021 oraz „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” Edycja 2022 dokonała, m.in.:

- Konsolidacji środowiska senioralnego skupiając 200 (spośród 700) Uniwersytetów Trzeciego Wieku²³,
- Realizacji projektów w ramach Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020²⁴,
- Realizacji w latach 2017-2022. wieloletniego projektu m.st. Warszawy – Akademia Liderów 60+,
- Prowadziła Komisję Dialogu Społecznego ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku zrzeszającą 42 warszawskie Uniwersytety Trzeciego Wieku,
- Była głównym realizatorem trzech kongresów UTW w 2012 r., 2015 r., 2019 r. i organizatorem sześciu sesji plenarnych Obywatelskiego Parlamentu Seniorów w latach 2015-2020 oraz w latach 2010 - 2020 imprez plenerowych na Torze Wyścigów Konnych Służewiec,
- Założyła w 2010 r. własny serwer telewizji senioralnej TV 60+ na którym do dziś prezentuje filmy i relacje z ważnych wydarzeń senioralnych.

(akta kontroli t. 1, str. 25-36, 261-264, 335-336)

Fundacja nawiązała kontakt z lokalnymi instytucjami, m.in. z Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów²⁵, którego rezultatem było przewidziane w ofercie działanie 15 – „Program działań na rzecz PZERil Oddział Targówek”. Jak wskazała

²³ Dalej: UTW.

²⁴ Program ustanowiony uchwałą nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 (M.P. z 2014 r. poz. 52).

²⁵ Dalej: PZERil.

Prezes Fundacji, projekt adresowany był do seniorów, ale realizowane aktywności, na przykład wykłady, konferencje regionalne dostępne były dla szerokiego grona seniorów, nie tylko bezpośrednich beneficjentów.

(akta kontroli t. 1 str. 25-36, 263)

Biuro Pomocy i Projektów Społecznych Urzędu m.st. Warszawy²⁶ w piśmie z 7 listopada 2022 r.²⁷ podało, że w latach 2021-2022 w Warszawie były realizowane następujące działania na rzecz aktywizacji społecznej Osób Starszych:

- Utworzono Centrum Aktywności Międzypokoleniowej „Nowolipie”²⁸ w celu aktywizowania Osób Starszych, utrzymywania ich kondycji intelektualnej i fizycznej oraz prowadzenia działań na rzecz międzypokoleniowej integracji seniorów z innymi grupami wiekowymi, szczególnie z młodzieżą,
- Dofinansowano 20 UTW oferujących swoim słuchaczom: wykłady, seminaria, lektoraty językowe, kursy komputerowe, gimnastykę, spacer, wycieczki, spotkania integracyjne,
- Projekt „Akademia Liderów 60+” wspierający rozwój kompetencji liderów uczestników (seniorzy uczyli się przeprowadzenia własnego projektu społecznego),
- Program „Aktywny Senior” mający na celu zachowanie i poprawę sprawności życia seniorów (seniorzy uczestniczyli w ćwiczeniach usprawniających, spacerach, zajęciach na basenach miejskich).

Zastępca dyrektora BPIPSU m. st. Warszawy wskazała, że Prezes Fundacji aktywnie współpracuje z Biurem Pomocy i Projektów Społecznych w ramach swojej działalności w Branżowej Komisji Dialogu Społecznego ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz w ramach umów dotacyjnych na prowadzenie UTW i programu „Akademia Liderów 60+”, a realizacja tych działań w ramach podpisanych umów oceniana jest pozytywnie.

(akta kontroli t. 1, str. 265-268)

2.2. Fundacja do pomiaru rezultatu realizacji zadania publicznego przyjęła w ofercie²⁹ następujące wskaźniki w ramach:

- Edycji 2021:
  - Samodzielne opracowanie mikro projektów lub innych inicjatyw o wartości docelowej osiem (8) w ramach rezultatu: „Tworzenie kadry rezerwowej na stanowiska kluczowe w organizacjach pozarządowych”.
  - Akt powołania o wartości docelowej jeden (1) w ramach rezultatu: „Powołanie nowej organizacji pozarządowej”.
- Edycji 2022:
  - Materiały szkoleniowe, umowa z doradcą personalnym, listy obecności, publikacje prasowe o wartości docelowej 20 w ramach rezultatu: „Kurs zarządzania ryzykiem projektu dla liderów organizacji pozarządowych”,
  - Media społecznościowe o wartości docelowej jeden (1) w ramach rezultatu: „Spot promocyjny z udziałem twarzy kampanii”.
  - Listy obecności, umowy z wykładowcami o wartości docelowej 30 w ramach rezultatu: „Szkolenia dla liderów organizacji”.

²⁶ Dalej: BPIPSU.

²⁷ Nr sprawy: PS-S.8120.112.2022.MSO (2.MSO).

²⁸ Dalej: CAM „Nowolipie”.

²⁹ Cześć. III, pkt 6. Dodatkowe informacje dotyczące rezultatów realizacji zadania publicznego.

- Listy obecności, umowy z wykładowcami o wartości docelowej 90 w ramach rezultatu: „Zajęcia aktywizujące, edukacyjne, sportowe i integracyjne”.

(akta kontroli t. 1, str. 25-36, 233)

Zasięg terytorialny realizowanego zadania publicznego „Krajobraz po pandemii” obejmował Warszawę oraz inne miasta w Polsce i był adresowany do trzech grup docelowych, tj.:

1. Organizacji senioralnych które zgłosiły się do projektu (sześć UTW lub inne organizacje senioralne z różnych miast kraju) wyróżnionych wg trzech kategorii organizacji senioralnych, tj.:

- „Zamrożone” - organizacje, które zawiesiły całość lub większość dotychczasowych działań, a jednocześnie nie podjęły, ani nie planują podjęcia nowych działań. Taki opis pasuje do co trzeciej organizacji w kraju (34%),
- „Walczące” - organizacje, które działają mimo pandemii, prowadzą dotychczasowe działania bądź zupełnie nowe (41%),
- „Zmobilizowane” - organizacje, które prowadzą ponad połowę dotychczasowych działań, a jednocześnie podjęły nowe aktywności lub je planują (25%).

2. Indywidualni seniorzy, zamknięci w domach, zastraszeni, pozbawieni kontaktów z innymi ludźmi, w depresji, zagrożeni wykluczeniem społecznym, których przekreślone zostały ambicje, plany rozwoju, marzenia i nadzieje na aktywne życie.

3. Seniorzy członkowie PZERil z dzielnic Warszawy, jak: Marki Praga Północ i Targówek, którzy zwrócili się do Fundacji z prośbą o objęcie ich projektem.

(akta kontroli t. 1, str. 26)

Projekt był promowany w mediach internetowych oraz w formie prezentacji multimedialnych w trakcie wizyt studyjnych, na przykład w osobie znanej aktorki – „Emilia Krakowska – Aktorka Ambasadorka wolontariatu senioralnego”³⁰.

Fundacja w ramach realizacji zadania publicznego „Krajobraz po pandemii” Edycja 2021 zrealizowała 15 działań określonych w sprawozdaniu. Rezultatem zadania w ramach 15 działań było 10 tzw. „efektów twardych”, tj.:

1. Osiem mikro projektów³¹ zrealizowanych przez wolontariuszy przy wsparciu eksperckim Fundacji (60 godzin szkolenia) w ramach: Działania 9.1. Stypendia/bony społeczne przyznane na realizację autorskich inicjatyw społecznych, Działania 2.2. Obsługa ekspercka, wykład, moderowanie, Działania 8.2. Doradztwo, szkolenie wolontariuszy, doradztwo ekspertów dla autorów inicjatyw, Działania 10.1. Doradztwo i bieżąca pomoc w kontaktach z lokalnym samorządem i w realizacji inicjatyw społecznych i ich raportowania, Działania 11.4. Warsztaty bezpiecznego poruszania się w sieci (w działaniach wzięło udział 379 beneficjentów).
2. Zorganizowano sześć wizyt studyjnych u partnerów, dwa wyjazdowe seminaria, dwie wycieczki plenerowe w ramach: Działania 3.1. Wizyta studyjna w sześciu organizacjach wraz z moderatorem, szkoleniami i dojazdami, Działania 2.3. Dojazd, hotel dla uczestników seminarium, Działania 5.1. Honoraria ekspertów szkoleń wyjazdowych, Działania 9.1. Stypendia/bony społeczne przyznane na realizację autorskich inicjatyw społecznych (w działaniach wzięło udział 148 beneficjentów).

³⁰ Poradnik: Dobre praktyki i inicjatywy wolontariackie – „Krajobraz po pandemii. Inspirujemy seniorów do aktywności i przywracamy dawną działalność ich organizacji”, Fundacja OP UTW 2021 r.

³¹ Osiem mikro projektów, w tym: 1. Zdrowie w ziołach z runa leśnego i ogrodu, 2. Komputerowa złota rączka, 3. Tworzymy Centrum Dialogu i Integracji Społecznej, 4. Stopy seniorów w dobrych rękach, 5. Rzemiosło to dziedzictwo narodowe i kulturowe, czyli małopolskie tradycje rzemieślnicze, 6. Wolontariat senioralny w Kijaju, 7. Aktywność społeczna – udział osób starszych w aktywnych formach spędzania wolnego czasu, 8. Mazowsze od kuchni.

3. Trzy mniejsze konferencje podsumowujące, w tym jedna w Pałacu Staszica w Warszawie w ramach: Działania 13.1. Konferencje podsumowujące efekty projektu w trzech regionalnych ośrodkach realizacji projektu – dojazd, drobny catering, moderowanie, prezentacje wyników projektu, opis mikro projektów, wydanie publikacji (w działaniach wzięło udział 56 beneficjentów).
4. Wydano poradnik dobrych praktyk wolontariackich w nakładzie 300 egzemplarzy rozesłany do beneficjentów projektu w ramach: Działania 13.2. Opracowanie i druk wydawnictwa pn. Dobre praktyki, dystrybucja wśród beneficjentów projektu (nakład 300 egzemplarzy) Poradnik: dobre praktyki i inicjatywy wolontariackie – „Krajobraz po pandemii. Inspirujemy seniorów do aktywności i przywracamy dawną działalność ich organizacji”.
5. Ukazały się w prasie senioralnej artykuły, wywiady, podsumowania projektu w ramach: Działania 1.1. Przeprowadzenie przez dziennikarza wywiadu z koordynatorem projektu, zamieszczenie go w TV 60+ lub prasie senioralnej (nakład 300 egzemplarzy)³².
6. Zakupiono gadżety konferencyjne, drobne nagrody dla wolontariuszy z logotypem Aktywni+ co daje efekt promocji i reklamy projektu w ramach: Działania 3.2. Opracowanie i druk materiałów szkoleniowych, pomocy naukowych, wydawnictw, drobnych suvenirów konferencyjnych na wizytę, Działania 13.1. Konferencje podsumowujące efekty projektu w trzech regionalnych ośrodkach realizacji projektu – dojazd, drobny catering, moderowanie, prezentacje wyników projektu, opis mikro projektów, wydanie publikacji (150 kompletów).
7. Opracowano i wyprodukowano wizualne formy promocji – plakaty, zdjęcia, płyta DVD, prezentacje multimedialne, teczki, gadżety biurowe w ramach: Działania 9.1. Stypendia/bony społeczne przyznane na realizację autorskich inicjatyw społecznych (200 sztuk DVD).
8. Raport z ewaluacji, badania ankietowe uczestników w ramach: Działania 14.1. Raport z ewaluacji – jeden egzemplarz – Raport z ewaluacji projektu pn. Krajobraz po pandemii. Pomagamy wskrzesić prężne organizacje i przywrócić aktywność seniorów.
9. Zrealizowano indywidualny program dla emerytów Targówka w ramach Działania 11.1. Organizacja i obsługa ekspercka zebrania integracyjnego, Działania 11.7. Poradnictwo podatkowe, ZUS i prawne dla beneficjentów projektu - pismo z 19 grudnia 2021 r. Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy Warszawa Targówek³³ zawierające w treści podziękowanie dla Prezes Fundacji za objęcie seniorów zadaniem publicznym „Krajobraz po pandemii”.
10. Powstały dwie nowe organizacje senioralne w ramach: Działania 9.1. Stypendia/bony społeczne przyznane na realizację autorskich inicjatyw społecznych – Stowarzyszenie „Uśmiech Seniora”³⁴ oraz nowa komórka w ramach Fundacji, Centrum Dialogu i Integracji Społecznej³⁵.

Łącznie w realizacji 15 działań wzięło udział nie mniej niż 583 beneficjentów³⁶, w tym 463 beneficjentów, których obecność została udokumentowana oświadczeniem beneficjenta zgodnym z Regulaminem.

(akta kontroli t. 1, str. 49-61, t. 2, str. 80 - 221)

³² Kwartalnik nr 3/2021 - Panorama Uniwersytetu Trzeciego Wieku Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

³³ Dalej: PZERil Oddział Warszawa Targówek.

³⁴ Wpisane do Ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzone przez Starostę Wołomińskiego w dniu 1 grudnia 2021 pod nr 81.

³⁵ Nowa komórka organizacyjna Fundacji w ramach realizacji jednego spośród ośmiu mikro projektów zrealizowanych przez wolontariuszy przy wsparciu eksperckim Fundacji w ramach pierwszego „efektu trwałego”.

³⁶ Spośród 583 beneficjentów biorących udział w realizacji zadania publicznego w ramach Edycji 2021, udział 120 beneficjentów nie został wykazany zgodnie z Częścią A, Rozdział III, pkt 6 Regulaminu, co zostało opisane poniżej w Obszarze 2. w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego.

Zgodnie z Regulaminem, potwierdzeniem kwalifikowalności wydatków związanych z uczestnictwem beneficjentów ostatecznych w realizowanych zadaniach, jest oświadczenie złożone przez tegoż beneficjenta, zawierające w szczególności: m.in. imię, nazwisko, datę urodzenia (PESEL), ew. wiek beneficjenta ostatecznego wraz z jego własnoręcznym podpisem. W przypadku przekazywania materiałów szkoleniowych wymagane jest potwierdzenie na liście obecności ich odbioru przez uczestników. Kontrola wykazała, że powyższe warunki w przypadku dwóch tzw. „efektów twardych”³⁷ nie zostały zachowane przez Fundację. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 2, str. 80-89, 226-230, 237-239)

Fundacja w ramach realizacji zadania publicznego „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” Edycja 2022 zaplanowała dziewięć działań określonych w ofercie realizacji zadania publicznego³⁸. Jak wyjaśniła Prezes Fundacji w ramach dziewięciu działań wykonano 12 poddziałań opisanych w ofercie w kosztorysie (sekcja V.A.) wg stanu na 31 października 2022 r.

(akta kontroli t. 1, str. 283-294, 310-311)

2.3. Odnośnie trudności lub ograniczeń wynikających ze sposobu realizacji konkursu w ramach Edycji 2021 i Edycji 2022, Prezes Fundacji wskazała: zbyt późny termin ogłaszania konkursów i przez to relatywnie krótki czas na realizację zadań, długa procedura oceny zadań i podpisywania umowy, zbyt późne przekazywanie kwoty dotacji³⁹, nieuwzględnienie w Regulaminie specyfiki małych organizacji które zlecają prowadzenie ksiąg rachunkowych do biur rachunkowych które nie rozliczają projektów realizowanych w ramach dotacji.

Jak wskazała Prezes Fundacji, powyższe uwagi były przekazywane w toku negocjacji do opiekuna projektu w Ministerstwie, ale nie przyniosły skutku, ponieważ dokumenty były przyjęte i procedowane wcześniej zanim opiekun uzyskał informacje w przedmiotowej sprawie. Fundacja nie przekazywała powyższych uwag do Ministerstwa. Beneficjenci nie zgłaszali do Fundacji uwag o trudnościach lub ograniczeniach w czasie realizacji zadania publicznego.

(akta kontroli t. 1, str. 261-264)

2.4. W sprawie czy Fundacja realizowała lub zrealizowałaby podobne działania na rzecz osób starszych bez uczestnictwa w programie, Prezes Fundacji wyjaśniła, że projekty senioralne są potrzebne i cieszą się dużym zainteresowaniem, czego potwierdzeniem jest fakt, że beneficjenci zakończonych edycji dopytują się o kolejne edycje, zapisują się z wyprzedzeniem na listę zainteresowanych, zachęcają Fundację do kontynuowania działań.

(akta kontroli t. 1, str. 264)

W toku kontroli przeprowadzono badanie ankietowe w ramach którego wysłano do 29 osób, które uczestniczyły w realizowanym przez Fundację projekcie do wypełnienia ankiety. Anonimowej odpowiedzi udzieliło 13 osób (44,8%) z której wynika, że wszystkie te osoby brały udział w projekcie zrealizowanym przez Fundację, z tego

³⁷ Pierwszy: „Ośmiu mikro projektów przez wolontariuszy przy wsparciu eksperckim Fundacji (60 godzin szkolenia)”, drugi: „Poradnik dobrych praktyk wolontariackich w nakładzie 300 egzemplarzy rozdany beneficjentom projektu”.

³⁸ Część III, pkt 4. Plan i harmonogram działań na rok 2022: Działanie 1 – Kampania promocyjna aktywności senioralnej, Działanie 2 – Program wsparcia dla wolontariuszy – liderów organizacji, Działanie 3 – Program odbudowy populacji aktywnych seniorów, Działanie 4 – Program dla aktywnych wolontariuszy – emerytów PZERii Oddział Regionalny Targówek, Działanie 5 – Badanie ankietowe i Raport z ewaluacji, Działanie 6 – Konferencja podsumowująca z udziałem beneficjentów i partnerów, Działanie 7 – Wydawnictwo – katalog doświadczeń i dobrych praktyk, Działanie 8 – Współpraca, integracja i wymiana doświadczeń korpusu liderów wolontariatu 60+, Działanie 9 – Wsparcie wolontariuszy przy pracach administracyjnych i specjalistycznych.

³⁹ Na przykład w ramach realizacji zadania publicznego „Wolontariat menadżerski inspiracją do aktywności seniorów” Edycja 2022 kwota dotacji wpłynęła 26 lipca 2022 r., tj. po prawie czterech miesiącach od rozpoczęcia realizacji zadania publicznego, licząc od 1 kwietnia 2022 r.

osiem osób stwierdziło, że ich oczekiwania związane z projektem zostały całkowicie spełnione. Ponadto z badań wynika, m. in, że osiem osób stanowiły kobiety z wykształceniem wyższym z miejscowości powyżej 100 tys. mieszkańców, dziewięć osób brało wcześniej udział w podobnych projektach, 11 osobom udało się zachęcić znajomych, przyjaciół i rodzinę do udziału w podobnym projekcie.

(akta kontroli t. 4, str. 1-122)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że nie wszyscy beneficjenci ostateczni złożyli oświadczenia w sprawie ich udziału w projekcie (realizowanym zadaniu publicznym) zawierające dane identyfikujące, m. in. imię, nazwisko, datę urodzenia (PESEL), ew. wiek beneficjenta ostatecznego. W przypadku przekazywania materiałów szkoleniowych wymagane jest potwierdzenie na liście obecności ich odbioru przez uczestników. Kontrola wykazała, że w Edycji 2021 w ramach realizacji, tzw. „efektu twardego”:

- „Ośmiu mikro projektów przez wolontariuszy przy wsparciu eksperckim Fundacji (60 godzin szkolenia)”, Fundacja w czterech przypadkach udokumentowała uczestnictwo beneficjentów ostatecznych w realizowanych zadaniach pisemnym zaświadczeniem PZELiR Oddział Warszawa Targówek o przeprowadzeniu warsztatów dla odpowiednio: 40 beneficjentów w dniu 16 sierpnia 2021 r., 30 w dniu 20 sierpnia 2021 r, 40 w dniu 31 sierpnia 2021 r. oraz 10 w dniu 29 listopada 2021 r., łącznie 120 beneficjentów. Stwierdzono, że w treści czterech ww. zaświadczeń nie zamieszczono listy obecności, tj. oświadczenia beneficjenta ostatecznego obejmującego: imię i nazwisko, data urodzenia, jego własnoręczny podpis, co było niezgodne z Regulaminem.

W sprawie przyczyn braku oświadczeń złożonych przez beneficjentów jak powyżej na listach obecności Prezes Fundacji wyjaśniła, że „seniorzy przeszli intensywne akcje szkoleniowe w zakresie ochrony danych osobowych, wykazują dużą ostrożność w przekazywaniu danych osobowych, a nawet nadinterpretację przepisów RODO”. Jak wskazała Prezes Fundacji, z uwagi na powyższe, pobierała zaświadczenia od przedstawiciela gospodarza, które pozwalało na potwierdzenie odbycia szkolenia i rozliczenie wykładowcy.

- „Poradnik dobrych praktyk wolontariackich w nakładzie 300 egzemplarzy rozdany beneficjentom projektu”, Fundacja nie potwierdzała na liście obecności odbioru przedmiotowego poradnika przez beneficjentów. W sprawie przyczyn braku potwierdzenia przekazania poradnika przez Fundację, Prezes Fundacji wyjaśniła, że poradnik był dystrybuowany w różnych formach, m. in. rozsyłany wraz z innymi materiałami promującymi, wydawany w czasie szkoleń, wykładany w klubach seniora i innych miejscach realizacji projektu do pobrania przez dowolnych odbiorców. Prezes Fundacji oświadczyła, że „Nie dysponujemy listą 300 osób z podpisami potwierdzającymi pobranie Poradnika i nigdy takie potwierdzenia odbioru wydawnictw nie było praktykowane”.

NIK wskazuje, że zgodnie z Regulaminem (Część A, Rozdział VIII, pkt 1), administratorem danych osobowych beneficjentów oraz osób zaangażowanych w realizację projektu jest oferent. Oferent obowiązany jest, m.in. do poinformowania beneficjentów oraz osób zaangażowanych w realizację projektu o zakresie przetwarzania danych osobowych dla celów projektu, poinformowania, że ich dane osobowe zostaną udostępnione MRiPS lub podmiotom realizującym działania na rzecz Ministerstwa i podmiotom upoważnionym do pozyskania tych danych na podstawie przepisów do celów realizacji projektu, monitoringu, kontroli w ramach realizowanego projektu oraz przeprowadzonych na zlecenie Ministerstwa ewaluacji.

Zdaniem NIK, niezamieszczenie w treści ww. czterech zaświadczeń obejmujących 120 beneficjentów listy obecności, tj. oświadczenia beneficjenta ostatecznego

obejmującego: imię i nazwisko, data urodzenia, jego własnoręczny podpis oraz niepotwierdzenie na liście obecności odbioru podręcznika przez 300 beneficjentów było niezgodne z Regulaminem (Część A, Rozdział III, pkt 6).

(akta kontroli t. 2, str. 80-195, 226-230, 237-239)

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja osiągnęła zakładane efekty i rezultaty zadania publicznego „Krajobraz po pandemii” w ramach Edycji 2021. Realizowane przez Fundację zadanie publiczne poprzedzone było, m.in. konsolidacją środowiska senioralnego poprzez skupienie 200 (spośród 700) UTW w kraju, realizacją projektów w ramach Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020, realizacją wieloletniego projektu m.st. Warszawy – Akademia Liderów 60+, organizacją trzech kongresów UTW w 2012 r., 2015 r., 2019 r. i sześciu sesji plenarnych Obywatelskiego Parlamentu Seniorów w latach 2015-2020.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Opisywanie dowodów księgowych zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ust. 1 pkt 6 uor.
2. Przestrzeganie zasady płatności bezgotówkowej (przelewy), a płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy.
3. Aktualizacja polityki (zasad) rachunkowości zgodnie z wymogami określonymi w art. 10 ust. 1 uor.
4. Pobieranie od beneficjentów ostatecznych oświadczeń związanych z uczestnictwem w realizowanych zadaniach zgodnie z wymaganiami Regulaminu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 2 grudnia 2022 r.

Kontroler
Elżbieta Grzeszczyk
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

.....
podpis